

De zuivere kerstlucht

Preek over Filippenzen 2:5-7

Te lezen: Filippenzen 2:5-11
Utrecht-Zuilen, kerst 1974

Na het lezen van Filippenzen 2:5-11 heb je hetzelfde bevrijdende gevoel als na het beklimmen van een hoge bergtop. Je haalt diep adem en zegt: Wat is de lucht hier zuiver! In Filippenzen 2 hangt een zuivere kerstlucht. Het ruikt er niet naar brandende kaarsen. En niet naar het stro van kerststalletjes. Paulus schrijft hier: 'Jezus Christus heeft zich ontledigd. Hij heeft de gestalte van een dienstknecht aangenomen en is de mensen gelijk geworden'. Dat is zuivere kerstlucht, gezuiverd van alle zoete, romantische geurtjes. Dat is het kerstfeest op zijn puurst.

Hierom gaat het met kerst: De Zoon van God heeft zichzelf ontledigd. Ontledigen. Dat is: alles wat je bezit weggeven. Ontledigen. Dat is: je portemonnee omkeren en leegschudden in een collectezak. Met kerst heeft Gods Zoon zich ontledigd. Hij liet zich leegschudden in een voederbak in een beestenstal. Hij gaf zichzelf weg in deze wereld. Hij gaf zichzelf weg in de handen van mensen. Eerst in de handen van Maria. Toen Hij volwassen was geworden gaf Hij zichzelf weg aan mensen die ziek waren, aan mensen die in grote geestelijke nood verkeerden, aan mensen die door iedereen werden gemeden, aan mensen die alles en iedereen waren kwijtgeraakt.

Neem die blinde berooide bedelaar in Jericho. Iedereen liep hem voorbij. Maar Jezus bleef bij hem staan en Hij gaf zichzelf met al zijn liefde en al zijn macht aan die blinde. En de blinde ontving van Jezus het licht in zijn ogen.

Neem die geldklopper van een Zacheüs. Iedereen liet hem links liggen. Maar Jezus zocht hem op en gaf zichzelf aan hem. Zacheüs mocht Jezus in zijn huis en aan zijn tafel ontvangen. Dat was wat in drie dagen! Je ging alleen bij die mensen naar binnen tot wie je gerekend wilde worden. Jezus liet zich door die afperser Zacheüs ontvangen. Zacheüs was die eer niet waard, maar Jezus gaf zichzelf aan hem. Hij gaf Zacheüs zijn liefdevolle aanwezigheid. Hij gaf Zacheüs zijn vergeving.

Jezus gaf zichzelf weg aan mensen. Hij ontledigde zich. Hij liet zichzelf leegschudden in de handen van mensen. Aan het eind van zijn leven gaf Hij zichzelf zonder verzet over in de handen van zijn moordenaars. Stervend bad Hij voor hen! 'Vader vergeef hen'. Het laatste wat Hij te geven had, gaf Hij zijn moordenaars! Aan het kruis ontledigde Jezus zich volkomen. Op Golgotha liet Hij zich helemaal leegschudden. Tot Hij niets meer had. Tot Hij stief!

Op Goede Vrijdag wordt voltooid wat in de kerstnacht begon. Met kerst laat de Zoon van God zich leegschudden in een voederbak. Op Goede Vrijdag laat Hij zich leegschudden aan het kruis. Met kerst zitten de kerken vol. Op Goede Vrijdag kun je de mensen tellen. Wat een misverstand! Je kunt onmogelijk kerstfeest vieren als je niet óók Goede Vrijdag wilt vieren. Het gaat met kerst en op Goede Vrijdag om dezelfde zaak: om de Zoon van God die zichzelf leegschudt in uw en mijn lege handen.

Kerstfeest vier je met lege handen. Met kerst zijn de huizen vol. En de monden vol. En de handen vol. Ik ga niet afgeven op kerstbomen en kaarsen en banketstaven. Ik hoop dat u aan deze dingen veel gezelligheid beleeft.

Wanneer u maar door hebt, dat je het kerstfeest niet met volle handen kunt vieren. Laat er vandaag eens tijd zijn voor lege handen. Een tijd waarin u geen mes of vork in handen hebt. En geen glas. Een moment waarin u niet bezig bent een nieuwe kaars in de kaarsenstandaard te plaatsen of bezig bent een mooie kerstplaat op te zetten.

Durf juist vandaag eens lege handen te hebben. Durf juist vandaag eens uit te komen voor de leegte in uw leven. Misschien zitten hier een man en een vrouw die met elkaar getrouwd zijn, maar in feite langs elkaar heen leven. U hebt elkaar. En toch is er een grote leegte. Vul juist vandaag die leegte niet met bezoekjes en een etentje en geen tv-programma. Durf het tegen elkaar te zeggen: Er zit een grote leegte in ons huwelijk. En zeg dat niet alleen tegen elkaar. Anders komt er wellicht alleen de zoveelste ruzie van! Zeg het ook samen tegen Jezus Christus: Heer, er zit zo'n leegte in ons leven met elkaar. Jezus wil niets liever dan alles wat Hij heeft leegschudden in de kloven die ertussen in gapen. Een paar jaar geleden hebt u tegenover elkaar ernstige fouten gemaakt. Van toen af bent u langzaam uit elkaar gegroeid. Jezus is voor die fouten en die schuld van toen gestorven. Hij wil de kloof die er tussen u is gekomen, vullen met zijn vergeving en zijn liefde.

Wie u ook bent: Strek uw lege handen naar Jezus uit. Geneer u niet. Jezus ziet graag lege handen.

Hij is geboren,

Hij heeft geleefd,

Hij is gestorven,

Om alles wat Hij heeft leeg te schudden in lege handen.

Een gezegde luidt: 'Het leven is een kwestie van geven en nemen'.

Met het nemen hebben we niet zoveel moeite. Maar het geven gaat ons slecht af. En er moet wat gegeven worden! In een ziekenhuis of een verpleegtehuis voor bejaarden. Wat een liefde moet daar gegeven worden! Wanneer je een moeilijke vader hebt of een ziekelijke moeder. Of wanneer u een zoon hebt die overal tegenin gaat en ruzie zoekt. Wat moet je dan veel kunnen geven om de sfeer leefbaar te houden!

Wat moeten we veel kunnen geven om met elkaar werkelijk te kunnen leven. Wat moeten we veel van onszelf kunnen afzien. Dit heeft alles met het kerstfeest te maken! Het kerstfeest is geweldig levensecht. In Filippienzen 2 plaatst Paulus de kribbe niet in een romantisch hoekje, maar midden in het leven van alledag. U moet eens letten op het verband waarin Paulus zijn opmerkingen over het kerstfeest plaatst.

In vers 4 schrijft hij aan zijn lezers: 'In ootmoedigheid acht de een de ander uitnemender dan zichzelf. Eenieder lette niet slechts op zijn eigen belang, maar ook op dat van anderen'.

In vers 5 wijst Paulus op de kribbe: 'Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was, die in de gestalte Gods zijnde Zichzelf ontledigd heeft en de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen en de mensen gelijk geworden is'. Hiermee zet Paulus de kribbe in het portaal van een flat tussen de deuren van twee buurvrouwen die elkaar proberen te overtroeven met de rapportcijfers van hun

kinderen. Paulus belt aan en zegt: Dames laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was. In ootmoedigheid acht de een de ander uitnemender dan zichzelf. Paulus zet de kribbe in de werkkamer van een fabrieksdirecteur. Hij zet hem op de vergadertafel, wanneer vakbondsleiders hun eisen formuleren. Paulus zegt: Heren, laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was. Eenieder lette niet slechts op zijn eigen belang, maar lette ook op dat van anderen.

Zo concreet, zó levensecht is het kerstfeest!

Is er nog iemand die het kerstfeest een romantische vlucht uit de problemen van onze maatschappij vindt? Of iemand die meent, dat de menswording van de Zoon van God een zaak is voor de studeerkamer van theologen die graag moeilijk doen? Kerst is levensecht.

Iemand zal zeggen: je praat goed! Kerstfeest lijkt een levensecht feest. Maar nuchter bekeken is het een onmogelijk feest. 'Laat die gezindheid bij u zijn, die ook in Christus Jezus was'. Dat is toch onbegonnen werk! Als dit het kader is waarbinnen het kerstfeest gevierd moet worden, is kerst een mensonmogelijk feest.

Wij moeten Paulus goed begrijpen. Hij stelt u en mij niet simpelweg Christus ten voorbeeld. In de trant van: En nu jullie! Doe het hem maar na! Mensen die Jezus proberen na te doen, worden tenslotte teleurgestelde, vermoeide activisten. We leven in een tijd van uitersten. Er zijn er die het geloof zien als een vlucht uit deze wereld. En er zijn er die het geloof zien als de drijfveer van een tomeloos activisme. De een zit omhoog te staren. De ander meent zich te moeten afsloven tot hij niet meer kan. En meent alle ellende in de wereld op zijn schouders te moeten nemen. Wie op eigen houtje Jezus probeert na te doen, loopt hopeloos tegen zichzelf en tegen de mensen aan. Wie op eigen houtje geeft, wordt wel degelijk arm, hij wordt moe en teleurgesteld en cynisch. Problemen van zoveel sociale werkers: ze worden moe en cynisch.

Echt geven, je hele leven lang, kun je alleen met lege handen. Het wonder van Pasen is door het geloof dan ook het wonder van uw eigen leven: je geeft en wordt niet arm. Er is niets zo zalig als te geven. God de Vader, die de zichzelf weg gevende Jezus niet ten onder deed gaan in armoede in het graf, houdt ons ook nu op de been.

Het is moeilijk uit te leggen. Het is een groot levensgeheim. Moeilijk uit te leggen wat het geheim is van kerstfeest. Vond Paulus ook. Daarom maakt hij er geen lesje van, maar grijpt naar een lied. Filippenzen 2:5-11 is een loflied op Christus, gezongen in de eerste christelijke gemeentes.

Opmerking redactie: Slot van de preek is onleesbaar geschreven.